

КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ ПРАЦІ ТА МЕНЕДЖМЕНТ CULTURE OF LABOR SAFETY AND MANAGEMENT

В.Ф. Райко, Є.О. Семенов, О. Г. Янчик

Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”

Анотація. Обґрунтовано доцільність підвищення культури безпеки праці в сучасних умовах в Україні.

Ключові слова: культура безпеки праці, охорона праці.

Аннотация. Обоснована целесообразность повышения культуры безопасности труда в современных условиях в Украине.

Ключевые слова: культура безопасности труда, охрана труда.

Annotation. The expediency of raising the safety culture in modern conditions in Ukraine is justified.

Keywords: safety culture, labor protection.

Вступ. Ставши на початок шляху “сталого розвитку” Україна прийняла на себе чималий виклик, насамперед, перед суспільством та державою. Ці виклики пов’язані з необхідністю змінювати модель поведінки самого суспільства, людини, всіх учасників трудового процесу, що, в свою чергу, потребує розв’язання масштабних багатопланових задач в державі.

Актуальність. При розробці моделі поведінки суспільства велике значення має врахування фактору змін у державі, суспільстві, які повинні відбутись в Україні, для досягнення стійкого “сталого розвитку”. Ці зміни стосуються, насамперед, культурних цінностей, духовно-культурного розвитку людського суспільства, модернізації соціальних відносин та ін. Інститутом економіки промисловості НАН України були проведені дослідження питання позитивних змін при виконанні соціально відповідальних дій щодо сталого розвитку в Україні. Встановлені позитивні зміни, які відбудуться при соціально відповідальних діях у реалізації принципів сталого розвитку

в країні, серед яких: дбайливе ставлення до навколишнього середовища, раціональне споживання і використання природних ресурсів – 65,8 %; соціальна, економічна й екологічна рівновага та розвиток – 57 %; зміцнення здоров'я населення, збільшення тривалості життя і трудової активності – 44,3 % [1]. Водночас, останнє - неможливе без зниження рівня професійної захворюваності, травматизму та смертності на виробництві. В економічно розвинених державах все більше приділяється уваги постановці та вирішенню питань культури охорони праці, яка є одним з найважливіших елементів управління підприємством [2].

Культура безпеки праці та менеджмент. Безпека праці та менеджмент, зазвичай, нерозривно пов'язані. Культуру охорони праці можна оцінити за двома основними параметрами охорони праці – місія охорони праці та залучення в охорону праці. Місія охорони праці – означає пріоритетність її в загальній місії підприємства. Залучення в охорону праці означає, що органи надзору та робітники спільно створюють атмосферу товариства в справі охорони праці на рівні цеху або відділу. Дослідники в типології культури безпеки виділяють чотири типи: а) культура пред'явлення претензій по травматизму; б) бюрократична культура безпеки; в) саморегуляція культури безпеки; г) інтеграція культури безпеки. Ті підприємства, яким притаманний високий рівень названих основних параметрів, можуть бути охарактеризовані як організації, з так званої, інтегрованої культурою охорони праці, де всі члени підприємства заохочені і зацікавлені у питаннях вирішення комплексних проблем охорони праці.

Залучення всіх робітників підприємства до управління інтегрованою культурою охорони праці в сучасних умовах потребує змін, насамперед, в менеджменті управління установи. Менеджмент вищої ланки підприємства повинен не тільки всіляко підтримувати та впроваджувати високу культуру безпеки праці, а бути особистим прикладом, що, в свою чергу, може потребувати коректив існуючих корпоративних правил.

Менеджери середньої ланки повинні більше заохочувати до активної участі в охороні праці менеджерів нижчої ланки та робітників. Для більш глибокого залучення до охорони праці всіх працівників необхідний зворотній зв'язок звичайних робітників з управліннями високого рангу – менеджерами високої ланки та керівництвом. Тобто, необхідно зусилля менеджерів по персоналу направляти на пошук шляхів залучення широкого кола працюючих до прийняття активної участі в управлінні охороною праці на підприємстві, а не бути відокремленою ланкою виробничого процесу.

Висновок. Підвищення культури праці на підприємстві будь-якої форми

власності буде сприяти розвитку культури безпеки як на виробництві, так і в цілому в суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): монографія / О.Ф. Новікова, М.Є. Дейч, О. В. Панькова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 296 с.
2. О.Б. Горностай, О.В. Станіславчук Цінність культури охорони праці у виробничому процесі / О.Б. Горностай, О.В. Станіславчук // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2012. – С. 376-381.